

Модель дострокового погашення та пролонгації депозитів фізичних осіб

ВИКОНАЛА:
СТУДЕНТКА ГРУПИ ЗКА-81МП
КМІТЮК НАТАЛІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:
К.Т.Н., ДОЦЕНТ КАФЕДРИ ММСА
ТИМОЩУК ОКСАНА ЛЕОНІДІВНА

Загальні положення

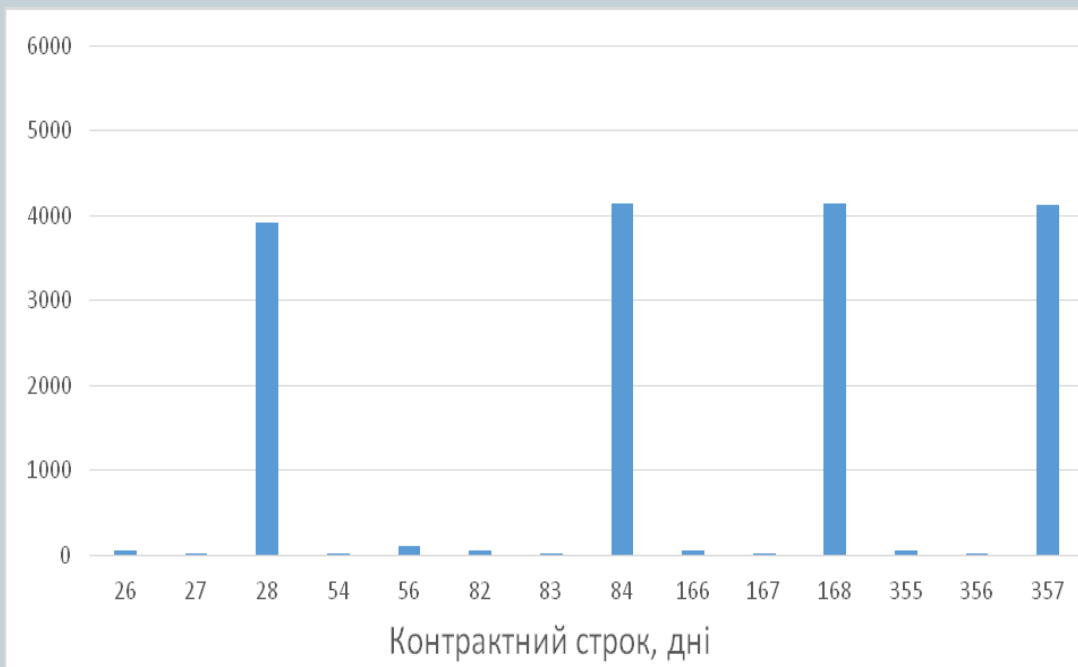
- **Предмет дослідження:** аналіз дострокового зняття та пролонгації депозитів фізичних осіб.
- **Об'єкт дослідження:** депозити фізичних осіб провідної банківської установи.
- **Мета:** Метою дисертаційної роботи є розробка поведінкових моделей роздрібних клієнтів для розрахунку ризику ліквідності.

Постановка задачі

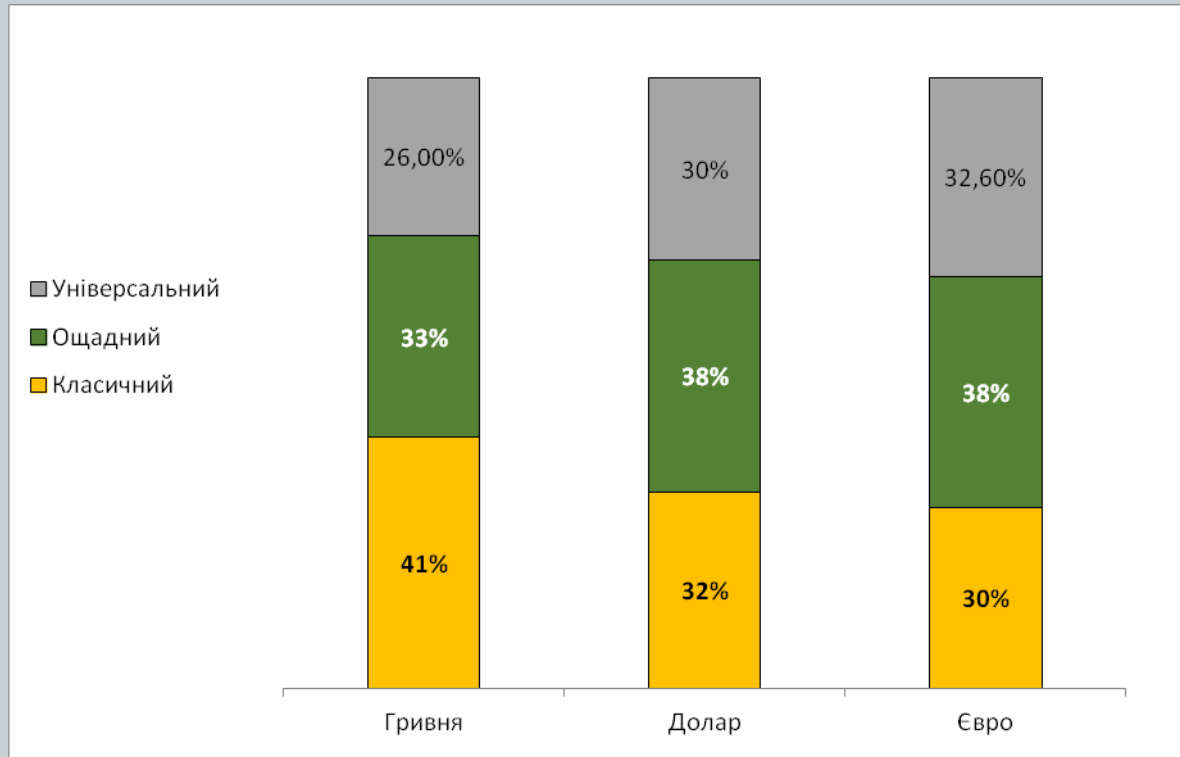
- 1) дослідити сучасний стан та особливості застосування математичного моделювання у вирішенні проблеми дострокового погашення та пролонгації депозитів фізичних осіб;
- 2) провести сегментацію портфелю депозитів, з метою її правильного групування;
- 3) проаналізувати динаміку зняття депозитів фізичних осіб;
- 4) реалізувати модель для розрахунку коефіцієнтів перевкладення та дострокового повернення;
- 5) побудувати матрицю зняття депозитів фізичних осіб;
- 6) застосувати порашовані дані для прогнозування поведінки клієнтів;
- 7) розробити стартап-проект виведення на ринок результатів дослідження;
- 8) розробити концептуальні висновки за результатами наукового дослідження.

Сегментація портфелю по строкам

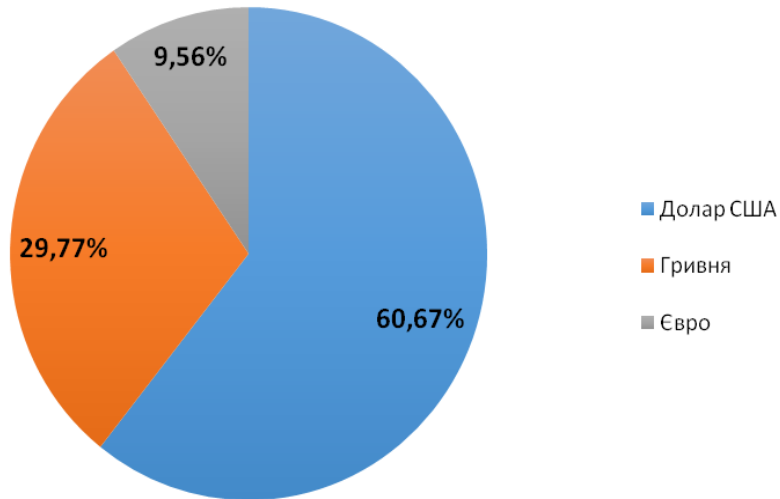

Назва кошику	Контрактні дані	
	Від.дн.	До.дн.
00-01	0	34
01-03	35	96
04-06	97	187
07-09	188	279
10-12	280	370
13-99	371	99999

Сегментація портфелю по продуктам

Сегментація портфелю по валютам

Номер групи	Назва групи	Назва валюти
1	Українська гривня	Українська гривня
2	Тверді валюти	Долар США
		Євро
		Інші валюти

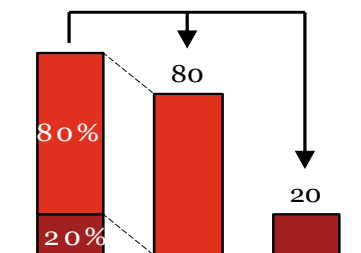
Матриця пролонгацій

$$y_{i,j} = \frac{f_{i,j}}{P_i}$$

де $f(i,j)$ – сума депозитів у кошику строків i , яка була пролонгована на строк, який входить в кошик строків j .

P_i – загальна сума депозитів, яка була у кошику i до пролонгації.

Схематичне зображення перенесення відтоку депозитів в результаті пролонгацій

Контр.строк Контр.строк Строк пролонгації
■ Зняті у строк депозити
■ Пролонговані депозити

i \ j		Кошки строків для депозитів після пролонгації			
		04-06	07-09	10-12	13-99
Кошки строків для Депозитів до пролонгації	04-06	$y_{1,1}$	$y_{1,2}$	$y_{1,3}$	$y_{1,4}$
	07-09	$y_{2,1}$	$y_{2,2}$	$y_{2,3}$	$y_{2,4}$
	10-12	$y_{3,1}$	$y_{3,2}$	$y_{3,3}$	$y_{3,4}$
	13-99	$y_{4,1}$	$y_{4,2}$	$y_{4,3}$	$y_{4,4}$

Емпіричний розподіл зняття депозитів

Процент депозитів, знятих у строк	Pr_1
Процент достроково знятих депозитів	Pr_2
Всього	100%

$$Pr_1 = \frac{P_1}{P}$$

P_1 - сума депозитів, які були зняті у строк

$$Pr_2 = \frac{P_2}{P} = \frac{1-P_1}{P}$$

P - загальна сума депозитів

Місяць зняття	1	2	3	...	n	Σ
Процент дострокового зняття від всіх депозитів, які були достроково зняті у комбінації кс-гп-гв	s_1	s_2	s_3	...	s_n	100%

Емпіричний розподіл зняття депозитів з комбінації кс-гп-гв

I	1	2	3	...	n	Σ
F_i	$Pr_2 \cdot s_1$	$Pr_2 \cdot s_2$	$Pr_2 \cdot s_3$	...	$Pr_2 \cdot s_n + Pr_1$	100%

Модифікована матриця зняття W

$$W_{kj} = \frac{F_j}{\sum_{i=k}^{12} F_1 + F_n}$$

де $w(k,j)$ – процент депозитів, які будуть зняті у майбутньому місяці j від депозитів з поточною зрілістю k у обраній комбінації депозитів.

Кошик строків	Група депозитних продуктів	Валюта номіналу	Використані дані, рік	Процент зняття у строк	Процент дострокового зняття
01-03	«Класичний»	Гривня	2016-2019	88,77%	11,23%

Емпіричний розподіл:

Рік	1	2	3
2016-2019	71.01%	19.90%	9.00%

Модифікована матриця:

	Майбутній місяць зняття депозитів			Сума %, на 09.2019	
	1	2	3		
Поточна «зрілість» Депозитів,міс.	1	4,06%	0,73%	95,2%	100,0%
	2	0,76%	99,24%		100,0%
	3	100,0%			100,0%

		Майбутній місяць зняття депозитів			Сума %, на 09.2019
		1	2	3	
Поточна «зрілість» міс.	1	447	80	10,473	11,000
	2	91	11,909		12,000
	3	13,000			13,000

Застосування коефіцієнтів пролонгації

Матриця пролонгацій для гривні в розрізі термінів депозитів

Гривня	Коефіцієнт перевкладень	Коефіцієнт погашень
01-03	92,65%	7,35%
04-06	90,22%	9,78%
07-12	84,65%	15,35%

Матриця коефіцієнтів перетікання для пролонгованих депозитів

Гривня		Кошики строків для депозитів після пролонгації			
		01-03	04-06	07-12	Сума
Кошик строків для депозитів до пролонгації	01-03	99,86%	0,07%	0,08%	100,00%
	04-06	0,04%	99,94%	0,01%	100,00%
	07-12	0,97%	0,21%	98,82%	100,00%

Таблиця очікуваного погашення з урахуванням коефіцієнтів пролонгації, строком «01-03», номінованих в гривні

Гривня	1 місяць	2 місяць	3 місяць	4 - 6 місяців	7 - 12 місяців	2 роки	2 роки +
Пролонговані				309 436 168,65	2 398 515,18	529 748,03	
Погашенні в строк	11 542 153,69	9 612 442,53	20 758 455,96				

Застосування коефіцієнтів дострокового погашення

Модифікована матриця зняття для депозиту «Класичний» 4-6 місяців, починаючи з дати аналізу, 01.09.2019

Модифікована матриця зняття. Відсоток знятих депозитів від загальної суми депозитів у кошику строків. За "зрілістю" у наступні три місяці, починаючи з дати аналізу.

		Майбутній місяць зняття депозитів						Сума
		1	2	3	4	5	6	
Поточна "зрілість" депозитів, міс.	1	813 515,16	351 194,46	116 524,35	181 904,48	133 860,95	11 386 824,23	12 983 823,62
	2	401 834,40	133 326,40	208 133,91	153 162,82	13 028 729,66		13 925 187,19
	3	98 952,41	154 473,17	113 674,63	9 669 683,90			10 036 784,11
	4	232 687,43	171 231,41	14 565 726,57				14 969 645,41
	5	80 389,96	6 838 337,85					6 918 727,81
	6	6 156 414,17						6 156 414,17
	Сума	7 783 793,52	7 648 563,28	15 004 059,46	10 004 751,20	13 162 590,61	11 386 824,23	64 990 582,31

Порівняння контрактних та прогнозованих значень

Контрактні строки зняття депозитів фізичних осіб

Місяць	Мо1	Мо2	Мо3	Мо6	Yo1	Yo2	Сума
Гривня	6453,70	2367,73	1062,52	9874,30	5160,35	0,00	24918,60
Долар	650,36	296,41	259,11	789,36	361,65	0,00	2356,89
Євро	487,91	259,33	439,65	641,23	544,52	0,00	2372,64

Прогнозування дострокового зняття депозитів фізичних осіб

Місяць	Мо1	Мо2	Мо3	Мо6	Yo1	Yo2	Сума
Гривня	3 302,48	447,27	213,36	11,72	5,54	0,00	3 980,36
Долар	314,92	49,07	24,23	1,73	0,78	0,00	390,73
Євро	311,34	53,88	25,93	1,22	0,70	0,00	393,07

Прогнозування пролонгацій депозитів фізичних осіб

Місяць	Мо1	Мо2	Мо3	Мо6	Yo1	Yo2	Сума
Гривня	614,73	31,66	14,81	6 771,98	6 874,90	6 630,15	20 938,24
Долар	49,04	2,61	1,04	603,88	672,70	636,90	1 966,16
Євро	33,59	1,51	0,40	625,81	659,66	658,59	1 979,57

Прогнозування поведінки депозитів фізичних осіб з урахуванням поведінкових моделей

Місяць	Мо1	Мо2	Мо3	Мо6	Yo1	Yo2	Сума
Гривня	3 917,21	478,93	228,17	6 783,70	6 880,43	6 630,15	24 918,60
Долар	363,96	51,68	25,27	605,61	673,47	636,90	2 356,89
Євро	344,93	55,39	26,34	627,03	660,37	658,59	2 372,64

Висновки

- У роботі проведено аналіз динаміки депозитів коштів клієнтів, на предмет їх дострокового зняття та пролонгації, проаналізовано існуючі методи розрахунку.
- Результатом моделі є прогнозування поведінки коштів клієнтів, яка в наших реаліях є відмінною від контрактних умов, для банківського ризику ліквідності вона суттєво покращує очікуваний відтік коштів і демонструє більш детальну та коректну картину поточних подій.

Дякую за увагу!